

Brussel, 7.12.2017
C(2017)8004 final

Betreft: **Staatssteun/België**
                  SA.49328 (2017/N)
                  Compensatie

Excellentie,

De Europese Commissie (hierna "de Commissie" genoemd) wenst België mee te delen dat zij, na bestudering van de door de Belgische autoriteiten verstrekte informatie over de in hoofde genoemde staatssteunregeling, heeft besloten daartegen geen bezwaar te maken omdat deze verenigbaar is met de interne markt op grond van artikel 107, lid 2, onder b), van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna "VWEU" genoemd).

Bij dit besluit heeft de Commissie zich gebaseerd op de onderstaande overwegingen.

1. PROCEDURE

- (1) Overeenkomstig artikel 108, lid 3, VWEU heeft België de in hoofde genoemde staatssteunregeling aangemeld bij brief van 27 oktober 2017, die op 30 oktober 2017 door de Commissie werd geregistreerd.

2. BESCHRIJVING

2.1. Titel

- (2) Compensatie.

2.2. Doel

- (3) Deze regeling heeft tot doel een billijke compensatie te verlenen voor de ernstige materiële schade die bepaalde bedrijven als gevolg van de fipronilcrisis hebben geleden.

(*) Ce timbre porte sur l'ensemble des documents qui composent le dossier.

Zijne Excellentie de heer Didier REYNDERS
Vice-eersteminister en minister van Buitenlandse Zaken en Europese Zaken
Karmelietenstraat 15
1000 Brussel

2.3. Rechtsgrondslag

- (4) Wetsontwerp betreffende compensaties ten gunste van bedrijven getroffen door de fipronilcrisis.
- (5) Ontwerp van Koninklijk besluit tot vaststelling van de procedure en van de uitvoeringsbepalingen met betrekking tot de compensaties ten gunste van bedrijven in de primaire sector getroffen door de fipronilcrisis.

2.4. Duur

- (6) Van de datum van de goedkeuring van de regeling door de Commissie tot en met 30 april 2018.

2.5. Begroting

- (7) Het totale budget bedraagt 21 842 304 EUR. De steunverlenende autoriteit is het Ministerie van Landbouw.

2.6. Beschrijving van de steunregeling

- (8) Fipronil is een werkzame stof van een fytosanitair en antiparasitair veterinair product met een insectendodend en mijtenverdelgend effect. Het werd in 1987 ontwikkeld, verkocht vanaf 1993 en voornamelijk gebruikt voor de bestrijding van bloedluis. Nu is het verboden voor de behandeling van dieren die voor de voedselketen bestemd zijn, met name voor de behandeling van pluimveehouderijen.
- (9) Fipronil werd verwerkt in een commerciële bereiding waaraan de naam "Déga 16" werd gegeven en die werd gepresenteerd als een mengsel van uitsluitend natuurlijke producten dat dient voor de bestrijding van verontreiniging van pluimveebedrijven door bloedluizen. De bedrijven en producten van de landbouwers zijn met een illegaal gebruikt product verontreinigd, zonder dat de landbouwers dit wisten en op een wijze die zij niet konden voorzien of voorkomen. De voor de verontreiniging verantwoordelijke onderneming en haar directeuren worden door justitie vervolgd. Ook de behandeling met fipronil vormt een inbreuk op de geldende sanitaire wetgeving. Deze verontreiniging is ook in verschillende andere landen van de EU en in derde landen aan het licht gekomen. Het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (hierna het "FAVV" genoemd) heeft de aanwezigheid van fipronil in 93 Belgische pluimveestallen gedetecteerd. Uit de verrichte laboratoriumtests blijkt dat de verontreiniging omvangrijk en zeer hardnekkig is.
- (10) De verontreiniging van eieren als gevolg van illegaal gebruik van fipronil werd vanaf 2 juni 2017 geconstateerd tijdens een onderzoek van het FAVV, dat later door de gerechtelijke instanties is voortgezet. Dat onderzoek loopt nog.
- (11) De steun zal rechtstreeks worden betaald aan de pluimveehouders van wie het beslag en de productie met fipronil zijn verontreinigd. Deze steun wordt uitgekeerd naar rato van de geleden schade en mag niet worden gecumuleerd met andere vormen van steun, zoals bijvoorbeeld contractuele schadevergoedingen die door een verzekeringsmaatschappij voor dit probleem worden toegekend. De dossiers moeten zodanig worden samengesteld en gecontroleerd dat de schadevergoeding precies met de geleden schade overeenstemt. Voorts is bepaald

dat de dossiers achteraf op fiscaal vlak worden geanalyseerd en is een mechanisme voor de terugvordering van te veel betaalde bedragen ingesteld.

- (12) Tijdens haar vergadering van 1 september 2017 heeft de federale regering het buitengewone karakter van de fipronilcrisis erkend.
- (13) De begunstigden van de regeling zijn de primaire pluimveebedrijven die schade hebben geleden door het gebruik van fipronil. De begunstigden moeten het bewijs leveren dat zij schade hebben geleden en dat er een rechtstreeks oorzakelijk verband is tussen die schade en de fipronilcrisis.
- (14) De steun wordt rechtstreeks aan de begunstigden betaald in de vorm van een rechtstreekse subsidie.
- (15) De compensatie wordt berekend op basis van de onderstaande schade en steunpercentages:
  - (a) vernietiging van de niet-conforme eieren: 100 % met een maximum van twaalf weken productie van niet-conforme eieren vanaf een week voorafgaand aan de dag van de eerste blokkering van de stal;
  - (b) vernietiging van het pluimvee: 100 % voor de kippen die niet-conforme eieren leggen en voor de niet-conforme jonge kippen ("poelje");
  - (c) waardevermindering van de conforme eieren door de blokkering van het bedrijf: 50 %;
  - (d) waarde van de vernietigde niet-conforme eieren: 90 %;
  - (e) waarde van de kippen die niet-conforme eieren legden en vernietigd zijn: 90 %;
  - (f) waardeverminderingen van de conforme eieren in de pluimveevermeerderingsbedrijven: 50 %;
  - (g) reiniging en ontsmetting van de opslagruimten en installaties: 100 % van de reële kosten met een maximaal forfait;
  - (h) analysekosten: 100 %;
  - (i) niet-gebruik van de infrastructuur, forfait¹ met een maximum van:
    - 20 weken niet-gebruik voor de leeftijdscategorie 17-35 weken;
    - 16 weken niet-gebruik voor de leeftijdscategorie 36-50 weken;
    - 12 weken niet-gebruik voor de leeftijdscategorie 50-82 weken.
- (16) Om te voorkomen dat de totale toegekende compensatie de geleden materiële schade overschrijdt, wordt rekening gehouden met het totale bedrag aan

---

¹ De forfaits voor de waardevermindering in verband met het niet-gebruik van de infrastructuur bedragen 0,00648 EUR per dag en plaats voor aangepaste kooien en 0,00845 EUR per dag en plaats voor de pluimveehouderij in de open lucht en op de grond.

staatssteun dat voor de compensaties wordt verleend. De totale staatssteun wordt per bedrijf berekend als de optelsom van de in het Koninklijk besluit vastgestelde compensaties en de door de gewestelijke autoriteiten vastgestelde compensaties.

- (17) Het totale bedrag aan federale overheidscompensaties dat een bedrijf wegens de fipronilcrisis ontvangt, mag, ongeacht of die steun al dan niet compensaties omvat die in het kader van de onderhavige regeling zijn toegekend, niet meer bedragen dan de schade die het bedrijf als gevolg van de fipronilcrisis heeft geleden, rekening houdend, in voorkomend geval, met alle regionale overheidscompensaties die het bedrijf wegens die crisis ontvangt en met de vergoedingen die het ontvangt krachtens een verzekeringspolis of als schadevergoeding ingevolge contractuele of buitencontractuele aansprakelijkheid van derden.
- (18) Het FAVV zal verifiëren of de in aanmerking komende kosten rechtstreeks voortvloeien uit het gebruik van fipronil in de betrokken bedrijven. De in punt 15, onder a) en b), bedoelde vernietiging van niet-conforme eieren en pluimvee vindt plaats met inachtneming van de wettelijke bepalingen die op dit soort activiteiten van toepassing zijn.
- (19) De begunstigden zijn geen ondernemingen in moeilijkheden in de zin van punt (35)15 van de richtsnoeren van de Europese Unie voor staatssteun in de landbouw- en de bosbouwsector en in plattelandsgebieden 2014-2020² (hierna "de richtsnoeren" genoemd). De steun mag niet worden betaald aan ondernemingen die als onverenigbaar met de interne markt aangemerkte steun moeten terugbetalen, zolang de terugbetaling niet is uitgevoerd of het terug te betalen bedrag niet op een geblokkeerde rekening is gestort (in beide gevallen met de uitstaande rente).
- (20) Terugvorderbare btw komt niet voor de steun in aanmerking.
- (21) De steun wordt niet gecumuleerd met andere overheidssteun of de-minimissteun voor dezelfde in aanmerking komende kosten.
- (22) De onderhavige regeling is volledig terug te vinden op een aan staatssteun gewijde website: http://economie.fgov.be/fr/entreprises/concurrence1/aides_d_etat/. Deze informatie wordt bekendgemaakt zodra het besluit tot steunverlening is genomen en wordt ten minste tien jaar bewaard en zonder beperking ter beschikking van het brede publiek gesteld.

3. BEOORDELING

3.1. Is er sprake van staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU?

- (23) In artikel 107, lid 1, VWEU is het volgende bepaald: "Behoudens de afwijkingen waarin de Verdragen voorzien, zijn steunmaatregelen van de staten of in welke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd, die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde producties vervalsen of dreigen te

---

² PB C 204 van 1.7.2014, blz. 1. Gewijzigd bij het bericht bekendgemaakt in PB C 390 van 24.11.2015, blz. 4 en bij het corrigendum bekendgemaakt in PB C 265 van 21.7.2016, blz. 5.

vervalslen, onverenigbaar met de interne markt, voor zover deze steun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt".

- (24) Om als staatssteun in de zin van deze bepaling te worden aangemerkt, moet bijgevolg aan elk van de volgende voorwaarden zijn voldaan: (i) de maatregel is toerekenbaar aan de staat en wordt uit staatsmiddelen bekostigd; (ii) de maatregel kent een voordeel toe aan de ontvanger; (iii) dat voordeel is selectief; en (iv) de maatregel vervalst de mededinging of dreigt deze te vervalsen en heeft een ongunstige invloed op het handelsverkeer tussen de lidstaten.
- (25) De regeling in kwestie kent een voordeel aan de begunstigden ervan toe in de vorm van een rechtstreekse subsidie (*zie overweging 14*), is toerekenbaar aan de staat, wordt met staatsmiddelen bekostigd (*zie overweging 7*) en is selectief want bevoordeelt marktdeelnemers uit de pluimveesector. Volgens de jurisprudentie van het Hof van Justitie wijst louter het feit dat de concurrentiepositie van een onderneming wordt versterkt ten opzichte van andere, concurrerende ondernemingen, door deze onderneming een economisch voordeel te geven dat die anders bij de normale bedrijfsuitoefening niet zou hebben gekregen, op een mogelijke verstoring van de concurrentie³.
- (26) Volgens de jurisprudentie van het Hof van Justitie blijkt staatssteun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig te beïnvloeden wanneer dat bedrijf actief is op een markt die openstaat voor handelsverkeer binnen de Unie⁴. De begunstigden van de steun zijn actief op de markt voor eieren voor menselijke consumptie (*zie overweging 13*), waar intra-uniaal handelsverkeer plaatsvindt. De betrokken sector staat open voor concurrentie op EU-niveau en is bijgevolg vatbaar voor de gevolgen van maatregelen ten gunste van de productie in een of meer lidstaten. Bijgevolg kan de regeling leiden tot verstoring van de mededinging en het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloeden.
- (27) In het licht van het bovenstaande wordt aan de voorwaarden van artikel 107, lid 1, VWEU voldaan. Bijgevolg kan worden geconcludeerd dat het bij de voorgestelde regeling gaat om staatssteun in de zin van dat artikel. De steun kan slechts als verenigbaar met de interne markt worden beschouwd wanneer hij in aanmerking komt voor één van de afwijkingen waarin het VWEU voorziet.

3.2. Wettigheid van de steun – toepassing van artikel 108, lid 3, VWEU

- (28) De steunregeling is bij de Commissie aangemeld op 27 oktober 2017. Zij is nog niet ten uitvoer gelegd. België heeft bijgevolg voldaan aan zijn verplichting op grond van artikel 108, lid 3, VWEU.

---

³ Arrest van het Hof van Justitie van 17 september 1980, *Philip Morris/Commissie*, C-730/79, ECLI EU:C:1980:209.

⁴ Zie met name het arrest van het Hof van Justitie van 13 juli 1988, *Frankrijk/Commissie*, C-102/87, ECLI EU:C:1988:391.

3.3. Verenigbaarheid van de steun

3.3.1. Toepassing van artikel 107, lid 2, onder b), VWEU

- (29) In artikel 107, lid 2, onder b), VWEU is bepaald dat steunmaatregelen tot herstel van de schade veroorzaakt door natuurrampen of andere buitengewone gebeurtenissen, verenigbaar zijn met de interne markt.

3.3.2. Toepassing van de richtsnoeren

- (30) Wat de aangemelde steunregeling betreft, wordt in deel II, hoofdstuk 1.2.1.1 van de richtsnoeren ("Steun voor het herstel van schade als gevolg van natuurrampen of buitengewone gebeurtenissen") gepreciseerd in welke context en onder welke voorwaarden steun in verband met natuurrampen of buitengewone gebeurtenissen verenigbaar is met de interne markt uit hoofde van artikel 107, lid 2, onder b), VWEU. In punt (327) van de richtsnoeren is bepaald dat die steun als verenigbaar met de interne markt wordt aangemerkt als hij aan de in die afdeling vastgestelde voorwaarden voldoet.
- (31) Overeenkomstig punt (328) van de richtsnoeren hebben de Belgische autoriteiten bevestigd dat de steun zal worden verleend aan bedrijven die actief zijn in de landbouwsector (*zie overweging 13*).
- (32) Overeenkomstig de punten (329) en (330) van de richtsnoeren moet de Commissie, zoals is bekrachtigd door het Hof van Justitie van de EU⁵, een restrictieve interpretatie geven aan het in artikel 107, lid 2, onder b), VWEU gehanteerde begrip "buitengewone gebeurtenis", en moet zij de voorstellen tot toekenning van staatssteun van geval tot geval beoordelen, met inachtneming van haar vroegere praktijk ter zake.
- (33) Om te concluderen dat er sprake is van een "buitengewone gebeurtenis" in de zin van artikel 107, lid 2, onder b), VWEU, moet de Commissie constateren, zoals zij reeds heeft gedaan in haar besluit betreffende de dioxinecrisis van 29 juli 1999⁶, dat het ontstaansfeit van de crisis "een gebeurtenis is die, door de aard en de gevolgen ervan, duidelijk buitengewoon kan worden genoemd en afwijkt van de normale omstandigheden op de markt".
- (34) Zoals in 1999 is aangegeven, kan de Commissie in de regel niet aanvaarden dat chemische verontreiniging van voor menselijke consumptie bestemde voedingsmiddelen een buitengewone gebeurtenis is in de zin van artikel 107, lid 2, onder b), VWEU. Het risico op een dergelijke verontreiniging is daarentegen een voorzienbaar gevolg wanneer niet overal in de voedselketen het hoogste kwaliteitsniveau wordt gewaarborgd. De Commissie moet dus waakzaam blijven om te voorkomen dat staatssteun wordt gebruikt om producenten te vergoeden voor de gevolgen van hun eigen nalatigheid. In dit verband is zij van oordeel dat

---

⁵ Arrest van het Hof van Justitie van 11 november 2004, *Spanje/Commissie*, C-73/03, EU:C:2004:711, punt 37; Arrest van het Hof van Justitie van 23 februari 2006, *Giuseppe Atzeni e.a.*, gevoegde zaken C-346/03 en C-529/03, ECLI:EU:C:2006:130, punt 79.

⁶ Besluit (99) D/5879 van 29 juli 1999 in de zaken nr. NN 87/99 (ex-N 385/99), NN 88/99 (ex-N 381/99), NN 89/99, NN 90/99 (ex-N 382/99), N 380/99 et N 386/99 – België. "Bijzondere maatregelen ten behoeve van de sectoren pluimvee, varkensvlees, eieren en rundvlees als gevolg van een verontreiniging met dioxine".

het begrip "buitengewone gebeurtenis" enkel van toepassing kan zijn op producenten die het slachtoffer zijn geworden van een situatie waarin hun verantwoordelijkheid op geen enkele wijze ter discussie kan worden gesteld.

- (35) In het onderhavige geval werd fipronil, zoals aangegeven in overweging 9, verwerkt in een commerciële bereiding die werd gepresenteerd als een mengsel van uitsluitend natuurlijke producten dat dient voor de bestrijding van verontreiniging van pluimveebedrijven door bloedluizen. De primaire pluimveebedrijven en de producten ervan zijn met een illegaal gebruikt product verontreinigd, zonder dat de landbouwers dit wisten en op een wijze die zij niet konden voorzien of voorkomen. De voor de verontreiniging verantwoordelijke onderneming en haar directeuren worden door justitie vervolgd. Ook de behandeling met fipronil vormt een inbreuk op de geldende sanitaire wetgeving. In het onderhavige geval is geen sprake van een gebrek aan waakzaamheid of vooruitziendheid bij de primaire pluimveebedrijven.
- (36) Overeenkomstig punt (331) van de richtsnoeren is de buitengewone gebeurtenis officieel als dusdanig erkend door de bevoegde autoriteit van de lidstaat (*zie overweging 12*) en is het rechtstreekse oorzakelijke verband tussen de buitengewone gebeurtenis en de door de begunstigden geleden schade bewezen (*zie de overwegingen 9 en 10*).
- (37) Overeenkomstig punt (333) van de richtsnoeren hebben de Belgische autoriteiten bevestigd dat de steun rechtstreeks aan de begunstigden zal worden betaald (*zie overweging 11*).
- (38) Overeenkomstig punt (334) van de richtsnoeren is de onderhavige steunregeling binnen drie jaar na de datum van de gebeurtenis (juni 2017) ingesteld en zal de steun binnen zes maanden worden betaald (*zie overweging 6*).
- (39) Aangezien in dezen geen sprake is van een ex-anteregeling zijn de punten (335) en (336) van de richtsnoeren niet relevant voor de onderhavige regeling.
- (40) Wat de in aanmerking komende kosten betreft, zullen de kosten van de schade die als gevolg van de buitengewone gebeurtenis is ontstaan, overeenkomstig punt (337) van de richtsnoeren worden getaxeerd door een openbare autoriteit (*zie overweging 18*) en overeenkomstig punt (339) van de richtsnoeren worden berekend op het niveau van de individuele begunstigde (*zie overweging 16*).
- (41) De Commissie is van mening dat de in overweging 15 bedoelde kosten als in aanmerking komende kosten kunnen worden beschouwd, ook al worden zij niet expliciet in punt (338) van de richtsnoeren vermeld (bijvoorbeeld decontaminatie); de lijst van de kosten die in dat punt worden genoemd, is immers niet exhaustief en er kunnen ook andere kosten worden vergoed, zoals is aangegeven in punt (342) van de richtsnoeren. In het onderhavige geval zijn de in aanmerking komende kosten uitsluitend toe te schrijven aan de buitengewone gebeurtenis en hoeven zij niet door de begunstigden te worden gedragen.
- (42) Overeenkomstig punt (345) van de richtsnoeren blijft de steun beperkt tot 100 % van de in aanmerking komende kosten (*zie overweging 15*).
- (43) Voorts constateert de Commissie dat de Belgische autoriteiten hebben toegezegd om de uitkering van steun in het kader van de aangemelde regeling op te schorten

indien een bedrijf voordien onrechtmatige steun heeft ontvangen die door een besluit van de Commissie onverenigbaar is verklaard, en dit totdat het bedrijf de onrechtmatige en onverenigbare steun, vermeerderd met de bij terugvordering verschuldigde rente, heeft terugbetaald of op een geblokkeerde rekening heeft gestort (*zie overweging 19*).

- (44) Op grond van al deze overwegingen voldoet de aangemelde steunregeling aan de relevante voorwaarden van de richtsnoeren en komt zij in aanmerking voor de afwijking waarin artikel 107, lid 2, onder b), VWEU voorziet.

4. CONCLUSIE

Bijgevolg heeft de Commissie besloten geen bezwaar tegen de aangemelde regeling te maken aangezien deze op grond van artikel 107, lid 2, onder b), VWEU verenigbaar is met de interne markt.

Als delen van dit schrijven, overeenkomstig de mededeling van de Commissie over geheimhouding⁷, onder de geheimhoudingsplicht vallen en niet mogen worden bekendgemaakt, wordt u verzocht dit uiterlijk 15 werkdagen na de ontvangst van dit schrijven te melden aan de Commissie. Wanneer de Commissie binnen de vastgestelde termijn geen met redenen omkleed verzoek ontvangt, neemt zij aan dat België ermee instemt dat dit schrijven in zijn geheel wordt gepubliceerd. Als bepaalde informatie volgens België onder de geheimhoudingsplicht dient te vallen, gelieve dan aan te geven om welke informatie het gaat en voor elk deel te motiveren waarom om niet-openbaarmaking wordt verzocht.

Gelieve uw verzoek overeenkomstig artikel 3, lid 3, van Verordening (EG) nr. 794/2004 van de Commissie⁸ via het beveiligde e-mailsysteem PKI (Public Key Infrastructure) naar het volgende adres te sturen: agri-state-aids-notifications@ec.europa.eu.

Met bijzondere hoogachting,

Voor de Commissie

Phil Hogan
Lid van de Commissie

⁷ Mededeling van de Commissie C(2003) 4582 van 1 december 2003 over geheimhouding bij beschikkingen inzake staatssteun, PB C 297 van 9.12.2003, blz. 6.

⁸ Verordening (EG) nr. 794/2004 van de Commissie van 21 april 2004 tot uitvoering van Verordening (EU) 2015/1589 van de Raad tot vaststelling van nadere bepalingen voor de toepassing van artikel 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (PB L 140 van 30.4.2004, blz. 1).